

12. Kobieliava T.O., Tkachov M.M., Tkachova N.P., Pererva P.G. (2017) Modeling the marketing characteristics of market capacity for electrical automation // *Marketing and Management of Innovations*. №4. С.67-74.

13. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.

14. Глізнуца М.Ю., Перерва П.Г. Бенчмаркінг як метод оцінювання інтелектуального потенціалу регіонів // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 4. С. 11-19.

ВПЛИВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА СТАН ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Ю.В. ГУРТОВИЙ, аспірант кафедри економічного моделювання, обліку та статистики

Дніпровський національний університет імені О. Гончара, м. Дніпро, Україна

Забезпечення національної безпеки наразі є основою метою існування держави, а також суспільства, консолідованого довкола проблем самооборони у всіх сферах його життя. Економічна безпека є невід'ємною підсистемою національної безпеки України, адже забезпечує розвиток економіки, його стійкість до загроз як зовнішніх, так і внутрішніх, а також збалансоване зростання і конкурентоспроможність на світовому ринку. У свою чергу економічна безпека характеризується низкою систем нижчого рівня – станом виробничої сфери країни; демографічною безпекою; наявними енергетичними ресурсами; зовнішньоекономічною безпекою; розширенням високотехнологічного виробництва завдяки інвестиційно-інноваційним процесам; макроекономічною безпекою; якісним рівнем життя населення та забезпеченням потреб в продуктах харчування допустимої якості; фінансовою безпекою, що в свою чергу включає рівні стійкості фінансових установ, ринків та держави. Отже, поняття економічної безпеки є складним і багатограним, що оцінюється згідно із Методичними рекомендаціями Міністерства економіки України двічі на рік за допомогою понад 130 окремих індикаторів і відповідних їм ваговим коефіцієнтам [1].

Аграрний сектор України та процеси його розвитку мають вплив на більшість складових економічної безпеки через показники, представлені на рис.1. Так, баланс між обсягами виробництва і споживання є принципом продовольчої безпеки, яка на 10,07% визначає загальну економічну безпеку країни, що визначено шляхом експертного оцінювання.

Окрім зазначених показників, стан сільськогосподарської галузі - однієї з лідируючих за часткою експорту у структурі загального експорту, частково впливає на індикатори виробничої безпеки (валова додана вартість сільського господарства), зовнішньоекономічної безпеки (коефіцієнт покриття експортом імпорту), інвестиційно-інноваційної безпеки (частка прямих іноземних інвестицій у сільське господарство), макроекономічної безпеки (рівень безробіття, до якого входить сезонне, що спричинене непостійною зайнятістю у сільському господарстві; індекс споживчих цін), валютну безпеку (зміну офіційного курсу національної грошової одиниці внаслідок насичення ринку

іноземною валютою, що з'являється у вигляді валютної виручки від експорту сільськогосподарської продукції).

Таким чином, розвиток сільського господарства зумовлює істотний вплив на формування економічної безпеки країни. Варто зазначити, що розглянуті складові можуть бути доповнені індикаторами, що описують рівень зайнятості сільського населення, яке реалізує свою продукцію на місцевих ринках. Не менш важливим є вплив сільського господарства на навколишнє середовище, тобто на екологічну безпеку, яка може бути описана індикаторами площ, що удобрені мінеральними та органічними добривами, рівнем розораності угідь тощо [2].

Найменування індикатора, одиниця виміру	Значення вагового коефіцієнта
Виробнича безпека	0,1218
Урожайність основних зернових та зернобобових культур, ц з 1 га площі збирання	0,0680
Середній річний удій молока від однієї корови, кг	0,0595
Ступінь зносу основних засобів у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві, відсотків	0,0669
Продовольча безпека	0,1007
Співвідношення обсягів виробництва та споживання м'яса та м'ясних продуктів на одну особу, відсотків	0,1048
Співвідношення обсягів виробництва та споживання молока та молочних продуктів на одну особу, відсотків	0,1071
Співвідношення обсягів виробництва та споживання яєць на одну особу, відсотків	0,0971
Співвідношення обсягів виробництва та споживання олії на одну особу, відсотків	0,0921
Співвідношення обсягів виробництва та споживання цукру на одну особу, відсотків	0,0870
Співвідношення обсягів виробництва та споживання картоплі на одну особу, відсотків	0,0958
Співвідношення обсягів виробництва та споживання овочів та продовольчих баштанних культур на одну особу, відсотків	0,1021
Виробництво зерна на одну особу на рік, тонн	0,0893
Рівень запасів зернових культур на кінець періоду, відсотків до споживання	0,0351

Рис. 1 – Індикатори розвитку сільського господарства та вагові коефіцієнти, які мають безпосередній вплив на забезпечення економічної безпеки України [1]

Також в даній методології при визначенні економічної безпеки враховується показник різниці індексу промислового виробництва України та Росії (у відсоткових пунктах). На мою думку, цей показник має бути виключений внаслідок спотвореного відображення результатів функціонування російської економіки та відсутності контролю за валідністю статистичних даних засобами масової інформації або наукової спільноти.

Отже, враховуючи динамічні перетворення економіки України, що зазнає структурних ринкових змін і протистоїть зовнішнім загрозам, а також перебуває у взаємодії із національними економіками інших країн, економічна захищеність громадян є пріоритетним завданням для уряду, а підтримка стійкого розвитку сільського господарства – одним із способів досягнення економічної безпеки. Зважаючи на вже існуючі зміни середовища господарювання, методологічний підхід щодо розрахунку рівня економічної безпеки слід доповнити індикаторами екологічної безпеки та переглянути вплив вагових коефіцієнтів шляхом повторного експертного оцінювання, як мінімум, внаслідок виключення порівняння індексу промислового виробництва України та Росії.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Міністерство економіки України: веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=d4c96730-ea46-4ebd-ba92-60631a3e2e69&tag=MetodichniRekomendatsiiMakroekonomika> (дата звернення: 29.01.2023)
2. Костюк Т. О. Економічна безпека сільського господарства України: сучасний стан та прогноз. *Агросвіт*. 2017. № 17. С. 53–62.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ІМАНЕНТНИЙ КОМПОНЕНТ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Д. В. БОЙКО, магістр кафедри економіки та економічних методів управління
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, Україна

Сьогодні політична ситуація у світі складається таким чином, що національні економіки розвиваються в умовах небаченої невизначеності. Це, в свою чергу, стає причиною бурхливого розвитку тіньового сектору світової економіки в цілому, та національних економік зокрема. Поширення тіньової економіки поряд з макроекономічною розбалансованістю та обмеженістю ресурсів були визнані Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ) основними глобальними ризиками на десятиліття ще у 2011 році [1]. Очевидно, що зараз ця проблема є ще гострішою. Таким чином, знову актуалізуються дослідження тіньового сектору та шляхів його зменшення.

Проте, я хотів би загострити увагу не на тому, якою актуальною є ця проблема на даний момент, а на тому, що вона ніколи не буває не актуальною. Проблема тіньового сектору існує завжди, в тих чи інших масштабах, в кожній країні, в кожній ринковій системі. Очевидно, що повністю позбутися її не можливо, і не потрібно, тому що частина тіньових економічних операцій допомагає суспільству виживати та пом'якшує кризи. Але, з іншого боку, високий рівень тінізації об'єктивно призводить до руйнування важелів управління економікою, подальшого розшарування населення, підриву довіри до влади та гальмування реформ [2]. Це і є основною проблемою нашої країни, та багатьох інших країн, що розвиваються. Також ще однією, не менш важливою проблемою існування тіньової економіки є існування «кроваво-червоної»